

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zdravotně sociální fakulta**

**INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ
SYSTÉM I.**

*doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia
studijního programu „Ochrana obyvatelstva“
studijního oboru „Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE“*

Ing. Lubomír Bureš

Ing. Martin Sviták

ČESKÉ BUDĚJOVICE 2007

Klíčová slova: integrovaný, legislativa, orgány, síť, složka

Legislativa IZS

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací, nazýváme mimořádnými událostmi. Lidská společnost se v závislosti na stupni svého vývoje snažila a stále snaží následkům těchto mimořádných událostí zabránit nebo je přinejmenším zmírnit. Buduje proto různé obranné a ochranné mechanismy. Deklarují se jako právo na život, ochranu zdraví, majetku a přijatelné životní prostředí a jsou zakotveny v ústavě. V případě, že je potřebné záchranné a likvidační práce při mimořádných událostech provádět dvěma a více složkami současně, se v České republice k tomu využívá integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“), což je označení pro koordinovaný postup těchto složek při společném zásahu. Tato spolupráce je zakotvena i v právních normách.

Určující legislativa IZS :

- Zákon č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č.320/2002 Sb.,
- Vyhláška č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č.429/2003 Sb.

Vybraná související legislativa IZS :

- Zákon č.238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů,
- Zákon č.283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č.133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- *V případě, že mimořádná událost má takové rozměry, že zmocnění daná zákonem o IZS a jinými zákony (zákon o krajích, zákon o obcích, zákon o Policii ČR, zákon o HZS ČR) nestačí k řešení následků mimořádné události, použijí orgány k řešení ustanovených zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění zákona č.320/2002 Sb.,*
- Zákon č.241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů, ve znění zákona č.320/2002 Sb.,
- Zákon č.258/2000 Sb., o ochranně veřejného zdraví a o změně některých zákonů, ve znění zákona č.320/2002 Sb.,
- Zákon č.59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií,
- Vyhláška č.434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č.429/2003 Sb.,
- Vyhláška č.103/2006 Sb., o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování,
- Vyhláška č.247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č.226/2005 Sb..

Samostudium:

- Znění uvedených zákonů a vyhlášek,
- <http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

Kontrolní otázky:

1. co je integrovaný záchranný systém
2. určující legislativa integrovaného záchranného systému
3. krizové stavy

Složky IZS

V případě vzniku mimořádné události realizují složky IZS záchranné a likvidační práce, popř. ochranu obyvatel. K provádění záchranných a likvidačních prací je třeba mít

- síly a prostředky, kterými se rozumí zdroje lidských sil, pracovních nástrojů, technických vybavení apod.,
- kompetence, kterými se rozumí oprávnění k provádění různých činností k realizaci záchranných a likvidačních prací daná zákony, kterými se řídí jednotlivé složky IZS nebo dané zákonem o IZS.

Základním smyslem IZS je integrovat možnosti každého, kdo by při provádění záchranných a likvidačních prací měl být zapojen s ohledem na síly a prostředky nebo kompetence, kterými může přispět k řešení následků mimořádné události. Působením složek v rámci IZS není dotčeno jejich postavení, způsob financování a úkoly stanovené zvláštními právními předpisy. Při záchranných a likvidačních pracích rozlišujeme v závislosti na jejich působení v rámci IZS tyto složky :

- základní složky IZS,
- ostatní složky IZS.

Základní složky IZS – základní složky IZS jsou páteří systému, neboť zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události (tísňová telefonní čísla 150, 155, 158, 112), zajišťují vyhodnocení mimořádné události a neodkladný zásah v místě mimořádné události (za tímto účelem rozmísťují základní složky IZS své síly a prostředky po celém území ČR). Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, dále Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba. Správním úřadem v oblasti IZS je podle zákona o IZS Hasičský záchranný sbor ČR.

Ostatní složky IZS – tam, kde základní složky při záchranných a likvidačních pracích nestačí, nastupují ostatní složky IZS. Začlenění ostatních složek do IZS podmiňuje uzavření dohody o plánované pomoci na vyžádání. Ostatními složkami IZS, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím jsou :

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR),
- ozbrojené bezpečnostní sbory (kromě Policie ČR),
- ostatní záchranné sbory (kromě HZS ČR),
- orgány veřejného zdraví (npř. orgány hygieny), v době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakulturních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů.

Složka, která uzavře s HZS ČR dohodu o plánované pomoci na vyžádání je zahrnuta spolu se základními složkami do poplachového plánu IZS kraje nebo do ústředního poplachového plánu. **Poplachový plán IZS** je tedy jakýmsi registrem složek IZS, který zároveň nastavuje systém a pravidla spolupráce na daném území při zásahu složek IZS na mimořádnou událost.

Samostudium:

- Znění zákona č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č.320/2002 Sb.,
- <http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

Kontrolní otázky:

1. základní složky IZS
2. ostatní složky IZS
3. poplachový plán IZS

Taktické řízení při řešení mimořádných událostí

Proces realizovaný příslušnými orgány IZS, který při uplatnění řídicích funkcí a užití dostupných zdrojů sil a prostředků složek IZS, vede ke zvládnutí vzniklé mimořádné situace, se nazývá koordinací záchranných a likvidačních prací.

Koordinací složek IZS při společném zásahu se rozumí :

- koordinace záchranných a likvidačních prací,
- řízení součinnosti složek.

Koordinace záchranných a likvidačních prací při společném zásahu v rámci IZS probíhá na třech úrovních :

- a) taktické řízení – prostřednictvím velitele zásahu na místě zásahu složek IZS,
- b) operační řízení – operačními a informačními středisky IZS a operačními středisky základních složek IZS,
- c) strategické řízení – správními úřady, hejtmanem kraje a Ministerstvem vnitra

Tři úrovně řízení mají na různých územních stupních různý rozsah. Na stupni kraj a obec s rozšířenou působností se vyskytují všechny tři úrovně řízení, na stupni republika zpravidla jen dvě úrovně – operační a strategická. Koordinační orgány mají charakter buď orgánů stálých nebo dočasných.

Taktická úroveň koordinace je koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události (dále jen „místo zásahu“) a řízení součinnosti těchto složek. Tuto činnost vykonává **velitel zásahu**. Velitel zásahu vyhlásí podle závažnosti mimořádné události odpovídající stupeň poplachu dle příslušného poplachového plánu IZS. Kdo je velitelem zásahu , stanoví zákon o IZS.Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky PO nebo příslušný funkcionář HZS s právem přednostního velení, nebo součinnost složek řídí velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Stupně poplachů IZS jsou čtyři a jsou definovány následovně :

- první stupeň poplachu je vyhlášen v případě že, mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500m², nebo záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat,
- druhý stupeň poplachu je vyhlášen v případě že, mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000m², nebo záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje,

kde mimořádná událost probíhá, nebo je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu,

- třetí stupeň poplachu je vyhlášen v případě že, mimořádná událost ohrožuje více jak 100 osob a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat nebo plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů, nebo je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo rozdělit na sektory a úseky,
- zvláštní stupeň poplachu je vyhlášen v případě že, mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce, plochy území nad 1 km², nebo záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů, Armády ČR nebo zahraniční pomoci, nebo je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo rozdělit na sektory a úseky, nebo společný zásah složek IZS vyžaduje koordinaci na strategické úrovni hejtmanem kraj.

Velitel zásahu je v místě provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn :

- zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídít, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná,
- nařídít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí,
- vyzvat osobu, která se nepodřídila stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost, tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- nařídít bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádných událostí,
- vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu,
- rozdělit místa zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

Možné způsoby velení u zásahu :

- velitel zásahu,
- velitel zásahu s pomocníkem velitele zásahu,
- velitel zásahu se zřízeným štábem velitele zásahu.

Štáb velitele zásahu je využíván při koordinaci složek IZS a připravuje rozhodnutí velitele zásahu. Štáb tvoří :

- a) náčelník štábu – odpovídá za činnost štábu,
- b) člen štábu pro spojení – zabezpečuje koordinaci spojení na místě zásahu,
- c) člen štábu pro týl – organizuje materiální zabezpečení jednotek,
- d) člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu ,
- e) člen štábu pro nasazení sil a prostředků – organizuje součinnost jednotek a složek IZS na místě zásahu a jejich evidenci,
- f) zástupci složek IZS,
- g) pomocníci členů štábu.

Samostudium:

- znění zákona č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č.320/2002 Sb.,
- znění vyhlášky č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č.429/2003 Sb.,
- <http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

Kontrolní otázky:

1. úroveň koordinace IZS
2. poplachový plán IZS – poplachové stupně
3. velitel zásahu je oprávněn
4. štáb velitele zásahu

Varování a vyrozumění

Varování a vyrozumění je velmi důležitý moment při řešení téměř každé mimořádné situace.

- **Varování** je směřováno k obyvatelstvu, které je nebo může být důsledky vzniklé situace dotčeno či ohroženo. Tedy se jedná o varování obyvatelstva v místě mimořádné události a v místě, kde se předpokládají účinky mimořádné události.

Varování musí naplňovat následující znaky:

- včasné
- dostatečně plošné
- naléhavé

Včasnost varování obyvatelstva je zajišťována mimo jiné jednotným systémem varování a vyrozumění, který dle zákona o integrovaném záchranném systému provozuje ministerstvo vnitra. V témže zákoně byla tato úloha svěřena Hasičskému záchrannému sboru České republiky. Ten jednotný systém varování a vyrozumění (dále jen JSVV) provozuje od roku 2001, kdy jej převzal od zaniklého Hlavního úřadu civilní ochrany? nebo obrany? a je oprávněn JSVV aktivovat v případě nebezpečí.

Plošnost zajišťuje struktura systému.

JSVV je tvořen:

- Koncovými prvky systému, kterými jsou elektronické sirény, elektrické rotační sirény a obecní rozhlas
- Infrastrukturou sítě, kterou tvoří síť vysílačů JSVV
- Zadávacími a dohledovými terminály

Koncové prvky JSVV jsou umístovány dle platné legislativy (legislativa) do zájmových oblastí. Tyto systémově pokrývá hasičský záchranný sbor ČR (dále jen HZS ČR). Obce mohou v případě zájmu ze svých rozpočtů budovat koncové prvky dle jejich uvážení. Zpravidla se jedná o obecní (místní) rozhlas. Tyto je možné, po splnění technických podmínek, připojit na jednotnou infrastrukturu JSVV.

Infrastrukturu sítě JSVV provozuje, udržuje a případně rozvíjí HZS ČR

Totéž platí i pro **zadávací a dohledové terminály**. Tyto jsou zpravidla umístovány na operační a informační střediska HZS krajů.

Naléhavost je dána charakterem akustického signálu, který je generován koncovými prvky. Signálem je tzv. všeobecný výstraha, tj. 140 sekund dlouhý, kolísavý zvuk. Tento je v případě některých elektronických sirén a obecních rozhlasů doplněn o verbální informaci „všeobecná výstraha“.

Další signály, které generují koncové prvky jsou testy sirény (140 sekund dlouhý nepřerušovaný zvuk bez kolísání), požární poplach (..... Popis).

Součástí varování obyvatelstva nemůže být jen prosté spuštění JSVV, nutně musí následovat informace „co a kde se děje“ a informace „jak se zachovat“. Tyto informace poskytuje HZS ČR (HZS krajů) neprodleně poté, kdy jsou aktivovány koncové prvky JSVV. Informace jsou poskytovány primárně cestou veřejnoprávních médií (Český rozhlas, Česká televize), ale mohou být využita i lokální média, např. lokální rozhlasové stanice.

V případě selhání kterékoliv části JSVV obsahují havarijní a krizové plány oba? náhradní cesty a prostředky varování obyvatelstva. Klasickým příkladem mohou být vozidla integrovaného záchranného systému, která jsou vybavena výstražným rozhlasovým zařízením. Toto se může použít pro varování obyvatelstva právě v těchto případech.

➤ **Vyrozumění** je směřováno k orgánům a organizacím, které se podílejí, nebo se mohou podílet na řešení mimořádné situace.

Havarijní a krizové plány obsahují vždy schéma vyrozumění, tedy je vždy stanoveno „kdo koho a kdy“ a „jakým způsobem“.

K vyrozumění orgánů a organizací se využívají následující prostředky:

- Běžná telekomunikační síť (telefony, faxy)
- Vyhrazené telekomunikační sítě (HZS, PČR, AČR)
- Sítě mobilních operátorů (vč. hromadného rozesílání SMS)
- E-mailové zprávy
- WEB a WAP servery

Jako nejdostupnější a nejoperativnější prostředek se jeví *mobilní telefon*. Ten se stal základem šíření informací, které nesnesou odkladu. Vyrozumění je možné realizovat běžným hovorem, zaslání krátké textové zprávy a dále tento prostředek umožňuje přístup k wapovým i webovým serverům.

Z těchto důvodů byl v roce 2002 realizován ministerstvem vnitra projekt krizových mobilních telefonů (dále jen KMT). Společnost tehdy Eurotel Praha s.r.o. distribuovala pro účastníky krizového řízení 19 tisíc sad KMT. Tyto umožňují v krizových situacích přednostní volání na tzv. krizových číslech. Toto volání není zpoplatněno. Dále tento projekt zahrnoval i rozšíření infrastruktury operátora v zájmových oblastech krizového řízení a v neposlední řadě i možnost posílení sítě mobilními základnovými stanicemi v postižených oblastech.

Samostudium:

<http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

Kontrolní otázky:

4. struktura jednotného systému varování a vyrozumění
5. principy varování obyvatelstva
6. technické možnosti vyrozumění

Správní orgány, obce, právnické a podnikající fyzické osoby v IZS

Činnost správních orgánů, právnických a podnikajících fyzických osob v integrovaném záchranném systému (dále jen orgány v IZS) zahrnuje:

- přípravu na mimořádnou situaci
- řešení vzniklé situace

Přípravou na mimořádnou situaci se rozumí definování rizik, koncepční činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva a IZS, tvorba informačních a komunikačních systémů pro podporu IZS, plánování zdolání mimořádné situace (plány na ústřední úrovni). Tyto činnosti jsou realizovány zejména na *centrální úrovni*.

Z úrovně kraje je zajišťována příprava na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva, usměrňování integrovaného záchranného systému. Na této úrovni jsou zpracovávány krajské verze havarijních plánů, poplachových plánů IZS, povodňových plánů, vnějších havarijních plánů (za legislativou definovaných podmínek)

Na krajské úrovni jsou dále pořádána cvičení složek IZS, zajišťován provoz informačních a komunikačních systémů IZS.

Úkoly *obecního úřadu obce s rozšířenou působností* v oblasti přípravy na mimořádné situace plní HZS kraje, vyjma některých úkolů v oblasti poskytování informací nutných ke zpracování plánů, evidence majetku a staveb civilní ochrany a dalších úkolů definovaných v právních normách České republiky.

Řešení mimořádné situace je obecně činnost orgánů v IZS ke zmírnění následků této situace. Za tímto účelem může být prováděna koordinace záchranných a likvidačních prací z:

- centrální úrovně – koordinace ministerstvem vnitra
- krajské úrovně – koordinace hejtmanem
- obce s rozšířenou působností – koordinace starostou obce

Převzetí koordinace záchranných a likvidačních prací jednotlivými úrovněmi je podmíněno splněním podmínek, které jsou uvedeny v zákoně o integrovaném záchranném systému.

Dále orgány v IZS zajišťují provedení evakuace, náhradního způsobu varování a vyrozumění, organizování a koordinaci humanitární pomoci na různých úrovních, nouzového přežití obyvatelstva.

Samostudium:

<http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

Kontrolní otázky:

1. úkoly orgánů v IZS při přípravě na mimořádné situace
2. koordinace záchranných a likvidačních prací

Havarijní plánování

Havarijní plán kraje je účelový dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení ohrožení vzniklých mimořádnou událostí a k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. Havarijní plán je základním dokumentem kraje pro řešení mimořádných situací v případě živelních pohrom, havárií způsobených činností člověka, nebo jiných nebezpečí, která ohrožují životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Havarijní plán je určen k plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému. Je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území kraje.

Úkolem havarijního plánování je určení rizik ohrožujících území kraje, získávání informací od právnických a podnikajících fyzických osob a od dotčených územních správních úřadů týkajících se rizik, zajištění podkladů od jednotlivých složek integrovaného záchranného systému a stanovení opatření k ochraně obyvatelstva.

Cílem havarijního plánování je teoretická příprava a poskytnutí metodiky k zajištění připravenosti daného území na řešení mimořádných situací.

Obsahem havarijního plánu kraje jsou údaje informačního a operačního charakteru, plány konkrétních činností, mapy, schémata rozmístění sil a prostředků, způsoby jejich nasazení a zásady účinného provádění záchranných a likvidačních prací. Zpracování havarijního plánu kraje plní dle zákona č.239/2000 Sb. hasičský záchranný sbor kraje.

Vnitřní členění Havarijního plánu kraje je dáno vyhláškou MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS. Má 3 části – informativní, operativní a plány konkrétních činností. Informativní část tvoří charakteristika kraje (geografická, demografická, klimatická a hydrologická, popis infrastruktury) a popis jednotlivých mimořádných událostí s vyhodnocením jejich rizika. V operativní části řeší vyžadování a

nasazování sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce, způsob vyžadování a poskytování pomoci, způsob vyrozumění o mimořádné události a spojení. V části plánů konkrétních činností je 14 plánů: Plán vyrozumění, Traumatologický plán, Plán varování obyvatelstva, Plán ukrytí obyvatelstva, Plán individuální ochrany obyvatelstva, Plán evakuace obyvatelstva, Plán nouzového přežití obyvatelstva, Plán monitorování, Pohotovostní plán veterinárních opatření, Plán veřejného pořádku a bezpečnosti, Plán ochrany kulturních památek, Plán hygienických a protiepidemických opatření, Plán komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky, Plán odstraňování odpadů vzniklých při mimořádné události.

Samostudium:

www.emergency.cz; www.vlada.cz; www.mvcr.cz; www.chmi.cz; www.mze.cz; www.env.cz;

Kontrolní otázky:

1. Z kterých částí se skládá Havarijný plán kraje
2. Pro které události se zpracovává Havarijný plán kraje

Operační řízení při řešení mimořádných událostí

Operační řízení při řešení mimořádných událostí je jedním ze tří základních modulů řízení:

- taktické
- **operační**
- strategické

Operačním řízením se rozumí činnost od přijetí zprávy o skutečnostech vyvolávajících potřebu nasazení sil a prostředků požární ochrany, provedení požárního zásahu a záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech, do návratu sil a prostředků požární ochrany na základnu.

Základní oporou operačního řízení jsou operační a informační střediska HZS, operační střediska PČR a operační střediska ZZS. V případě zásahu složek integrovaného záchranného systému je prováděna koordinace z operační úrovně **operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému** (dále jen OPIS IZS).

Za účelem koordinace složek IZS nebyla vybudována žádná „speciální“ operační střediska, zákon o integrovaném záchranném systému, v paragrafu 5 hovoří o tom, že činnost OPIS IZS zajišťují operační a informační střediska HZS krajů.

Struktura OPIS IZS (HZS):

- 1 celostátní, zřízeno Generálním ředitelstvím HZS ČR
- 14 krajských, zřízeny HZS krajů

- snižující se počet územních, zřízeny územními odbory HZS krajů

OPIS IZS jsou povinna:

- a) přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech,
- b) zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem
- c) plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce,
- d) zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek integrovaného záchranného systému a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace integrovaného záchranného systému.

OPIS IZS jsou oprávněna:

- a) povolávat a nasazovat síly a prostředky hasičského záchranného sboru a jednotek požární ochrany, dalších složek integrovaného záchranného systému podle poplachového plánu integrovaného záchranného systému nebo podle požadavků velitele zásahu; přitom dbají, aby uvedené požadavky nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře hasičského záchranného sboru, hejtmana nebo Ministerstva vnitra při jejich koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- b) vyžadovat a organizovat pomoc, osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu,
- c) provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

OPIS IZS zajišťuje příjem tísňového volání na linkách 150 a jednotném evropském čísle tísňového volání 112. Toto je zajištěno telefonními centry tísňového volání 112, která jsou vybudována jako součást krajských operačních a informačních středisek HZS krajů.

V operačním řízení se používá část dokumentace IZS, kterou pro tyto potřeby tvoří poplachový plán IZS, havarijný plán kraje, vnější havarijní plány, přehled zdrojů vody, typové činnosti.

Samostudium:

<http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>
www.hasik.cz/publikace/publ_zs.html
<http://www.hzspk.cz/kkr/orgstruk.htm>

Kontrolní otázky:

1. OPIS IZS, zřízení, povinnosti a oprávnění
2. tísňové linky, dokumentace operačních středisek

Ochrana a chování obyvatelstva za mimořádných situací

Znalost **zásad chování při mimořádné situaci** je jeden ze základních předpokladů omezení nežádoucích účinků na osoby zasažené touto událostí.

Základní pravidla tohoto chování obsahují:

- reakce po zjištění události
- oznámení události na tísňové linky (národní čísla tísňového volání, jednotné evropské číslo tísňového volání), správný obsah podání informace
- poskytování pomoci okolí před příjezdem jednotek IZS
- spolupráce se zasahujícími jednotkami po příjezdu, uposlechnutí pokynů

Zásady chování se dají principiálně rozdělit na:

- Všeobecné zásady
- Zásady chování při úniku škodlivé látky
- Zásady chování při požáru
- Zásady chování při povodních
- Zásady chování při evakuaci

Samostudium:

<http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

<http://www.mesto-blatna.cz>

Kontrolní otázky:

1. Zásady chování při mimořádných situacích

Protipovodňová opatření

Současné klimatické podmínky střední Evropy již několik let zvyšují nebezpečí opakujících se povodní. Českou republiku v posledních 10 letech postihly povodně několikrát, kdy v letech 1997 a 2002 byly zaznamenány velmi rozsáhlé škody. V ostatních letech se povodně odehrály na menším území, ne však s výrazně menší intenzitou. Z těchto důvodů je na místě věnovat **protipovodňovým opatřením** velkou pozornost.

Na zajištění těchto opatření se podílí celá řada správních orgánů a organizací:

- obecní a krajské úřady
- ministerstva
- správci povodí
- majitelé rybníků

Cílem této činnosti je minimalizovat dopad extrémních klimatických jevů v případě **přírodních povodní** na stav hladin vodních toků a ploch v zájmových oblastech. Tato opatření se uplatní samozřejmě i v **případě zvláštních povodní**.

Minimalizace dopadů povodní je dána nejenom protipovodňovými opatřeními realizovanými na vlastních vodních tocích a plochách. Velmi důležitá je i **příprava povodňových orgánů na vznik povodně**. Povodňovými orgány jsou orgány obcí, krajské úřady, ministerstva, povodňové komise.

Dobře zpracované **povodňové plány** umožňují rychlou a přesnou reakci povodňových komisí, respektive jednotek integrovaného záchranného systému, které se účastní záchranných a likvidačních prací.

Vývoj povodňové situace je charakterizován **stupni povodňové aktivity**:

- I. stav bdělosti
- II. stav pohotovosti
- III. stav ohrožení

Povodňové orgány, orgány krizového řízení, orgány integrovaného záchranného systému využívají při svém rozhodování **hlásné a předpovědní povodňové služby**. Tato funguje i v době mimo povodně, tedy lze jí využít jako predikci stavů ohrožujících životy a majetek.

Důležitým aspektem při ochraně života, zdraví a majetku je včasné **varování obyvatelstva**. Toto zajišťuje a provádí Hasičský záchranný sbor ČR, mnohdy ve spolupráci s obecními úřady. Jako nouzové cesty varování obyvatel jsou zvoleny technické prostředky složek integrovaného záchranného systému.

Samostudium:

<http://www.chmi.cz>

<http://www.env.cz>

<http://www.mvcr.cz/hasici/index.html>

Kontrolní otázky:

1. přirozené a zvláštní povodně, opatření
2. povodňové orgány
3. stupně povodňové aktivity, hlásná a předpovědní povodňová služba.